

Postupné a podrobnejší členění celku textu

I. Hlavní obhajovací řeč (17a–35d)

1. Úvod: jakým způsobem se bude hájit. (17a–18a)

- 1.1 Ke komu Sókratés promlouvá – ke svým soudcům, širěji k athénským spoluobčanům. (17a)
- 1.2 Konstatuje, že jeho žalobci neřekli nic pravdivého. (17a-b)
- 1.3 Vymezuje se vůči profesionálnímu řečnictví. (17b-c)
- 1.4 Jakým způsobem řeči bude mluvit – svým obvyklým [tj. dialogem]. (17c-d)
- 1.5 Oč v jeho řeči jde – o pravdu; soudcům má jít o spravedlnost. (18a)

2. Rozlišení dvojí žaloby a představení první z nich. (18b–19a)

- 2.1 Rozlišení první, dřívější a druhé, pozdější žaloby. (18b)
- 2.2 Obsah první žaloby – pomluvy. (18b)
- 2.3 V čem je ta první nebezpečnější (18c-d)
 - žaloba implikuje bezbožnost;
 - šíří se dlouho;
 - je anonymní;
 - nelze se proti ní hájit, neboť s nikým o ní nelze vést rozmluvu, aby se vyvrátila.
- 2.4 Z těchto důvodů se musí hájit nejdříve proti této první žalobě. (18d–19a)

3. Povaha první žaloby – pomluvy, důvody jejího vzniku, její vyvrácení, představení Sókratovy moudrosti. (19a–24b)

3.1 Odmítnutí pomluvy, že Sókratés zkoumá věci pod zemí i nebeské a že slabší důvody činí silnější: nikdo to nemůže dosvědčit, protože to Sókratés nečinil. (19a–d)

3.2 Odmítnutí pomluvy, že učí za úplaty druhé; nemůže učit to, čemu učí sofisté, protože nemá příslušné vědění, které by ho k tomu uschopňovalo. (19d–20c)

3.3 Sókratés pojednává o tom, jak vznikly ony pomluvy; odkazuje na věštbu, že nikdo není moudřejší než Sókratés; načež vykládá smysl věštby a to, jak mu z toho vzniklo nepřátelství: šel za domněle moudrým politikem, aby porovnal svou moudrost a ukázalo se, že není moudrý, Sókratés je pak přeci jen moudřejší o to, že ví, že sám není moudrý ani se to nedomnívá. (20c–21e)

3.4 Popis dalšího postupu, jak zkoumal domnělou moudrost politiků a básníků. (21e–22c)

3.5 A jak zkoumal řemeslníky, přičemž se upřesní, čeho se týká Sókratovo nevědění. (22c–e)

3.6 O božské a lidské moudrosti. (22e–23c)

3.7 Jak ze Sókratova působení a z napodobování ze strany mládeže vzniklo nepřátelství, pomluvy a nakonec i žaloba. (23c–24b)

4. Nynější, oficiální žaloba – její představení a vyvrácení. (24b–28b)

4.1 Přejít k druhé, oficiální žalobě a její znění. (24b–24c)

4.2 Vyvrácení žaloby dotazováním Meléta: zda jediný Sókratés kazí mládež a všichni ostatní prospívají, tak tomu ovšem nechodí, prospívat může jen odborník. (24c–25c)

4.3 Nikdo nekazí mládež úmyslně, protože by zhoršoval prostředí, ve kterém žije; a kdo nekazí úmyslně, nepatří před soud, nýbrž je třeba mu dát poučení. (25c–26a)

4.4 Vyvrácení žaloby z bezbožnosti: nelze vůbec nevěřit v bohy a zároveň věřit v daimonia, kteří jsou projevy daimónů, synů bohů. (26a–27e)

4.4.1 Ujasňování žaloby: zda Sókratés vůbec nevěří v bohy. (26a–26e)

4.4.2 Vyvrácení žaloby: nelze vůbec nevěřit v bohy a zároveň věřit v daimonia coby projevy daimonů coby syny bohů. (26e–27e)

4.5 Shrnutí, že žaloba je v sobě rozporná a smyšlená, že však odsouzení nezpůsobí žaloba, ale ona pomluva. (28a–b)

5. Výklad, jaké počínání Sókrata tedy dalo vzniknout oněm žalobám a proč v něm Sókratés musí vytrvat. (28b–34b)

5.1 Podstupuje zaměstnání, za něž mu hrozí smrt, protože více než smrti, je třeba se bát nespravedlnosti; nevytrvat v božím údělu by bylo nespravedlností. (28b–29b)

5.1.1 Člověk nemá hledět na nebezpečství smrti, nýbrž na to, zda jedná spravedlivě či nespravedlivě; příkladem je rozhodnutí Achillea. (28b-d)

5.1.2 Je třeba vytrvat v uloženém úkolu, zvláště je-li uložen bohem; jinak by se jednalo nespravedlnost o bezbožnost. (28d–29a)

5.1.3 Nadto bát se smrti, o které nic nevíme, je nesmyslné; naopak je třeba se bát věcí, o kterých víme, že jsou zlé. (29a-b)

5.2 I kdyby byl propuštěn s podmínkou, že nebude filosofovat, musí ve svém zkoušení vytrvat, protože to je úkol od boha; tak je i největším darem obci. (29c–30c)

5.2.1 I kdyby ho zprostiti viny pod podmínkou, že nebude dále již filosofovat, bude pokračovat ve svém působení a zkoušet své spoluobčany, protože musí poslechnout příkazu boha. (29c–30a)

5.2.2 Navíc je takto největším darem obci od boha. (30a-c)

5.3 Hájí se kvůli spoluobčanům, aby se nepřipravili o dar od boha, jež je probouzí; za svědka toho, že pracuje pro obec, vede svou chudobu. (30c–31c)

5.3.1 Že trest nechápe jako zlo, zlem je naopak nespravedlivé činění. (30c-d)

5.3.2 Hájí se ne kvůli sobě, ale kvůli spoluobčanům, aby se nepřipravili o dar od boha, jež je probouzí ze spánku a podněcuje k pohybu. (30d–31a)

5.3.3 Že plní boží úkol a pracuje pro obec, to dosvědčuje chudoba, která plyne z toho, že nemá čas na své věc. (31a-c)

5.4 Nepůsobí veřejně, protože mu v tom brání jeho daimonion; drží se zároveň zásady nepřidávat se k většině, když se usnáší o nespravedlnosti. (31c–34b)

5.4.1 Na hypotetickou námitku, proč nepůsobí veřejně, uvádí, že mu v tom zabráňuje jednak jeho daimonion a jednak to, že veřejné usilování o spravedlnost vede k pohromě. (31c–32a)

5.4.2 Osobní příklady vystavení se nebezpečí a vyslovení zásady nepřidat se k většině, když páchá nespravedlnost, i za cenu nebezpečí. (32a-d)

5.4.3 Že tedy působí stejně na veřejnosti i v soukromí, je přístupný všem a bez brání odměny; nikoho však neučí. (32e–33b)

5.4.4 Že u něho rádi pobývají druzí lidé a poslouchají, jak někoho zkouší, nikdo z posluchačů (a ti by mohli být uvedeni za svědky) si však nikdy neztěžoval, že by je kazil. **(33b–34b)**

6. Epilog: proč nebude prosit o slitování, nýbrž že vyžaduje spravedlivé posouzení podle zákonů, jinak by se jednalo o bezbožnost. (34b – 35d)

6.1 Že nebude uprošovat soudce a vzbuzovat lítost, neboť je to hanebné pro jedince i pro obec. **(34b–35b)**

6.2 Soudci nemají činit právo předmětem milosti, nýbrž rozsuzovat podle zákonů; jinak by to byla teprve bezbožnost, pro kterou ho zažaloval Melétos. **(35b-d)**

II. Návrh trestu (35e–38b)

[situace promluvy: po odsouzení, kdy se Sókratés má vyjádřit k návrhu trestu]

7. Sókratés zhodnocuje své odsouzení a navrhuje si trest. (35e–38b)

7.1 Sókratovo zhodnocení hlasování soudu. (35e–36b)

7.2 Sókratés uvažuje, že namísto trestu by si měl navrhnout odměnu za své zásluhy pro obec, nejlépe aby byl stravován v Prytaneiu. (36b–37a)

7.3 Zdůvodňuje, proč si nemůže navrhnout jiný trest: úmyslně nejednal nespravedlivě; nepohne jím ani strach ze smrti, ani nemůže přijmout jiný trest. (37a-e)

7.4 A nemůže ani ustát ve svém působení, protože by jednal bezbožně; nakonec si navrhuje pokutu: zprvu 1 minu, na návrh přátel 30 min. (37e–38b)

III. Řeč k soudcům po vynesení rozsudku (38c–42a)

[situace promluvy: po vynesení trestu smrti]

8. Řeč k těm, kteří hlasovali o odsouzení k smrti, o tom, že horší než smrt je žít ve špatnosti a že namísto něj přijdou další, kdo budou své spoluobčany zkoušet. (38b–39d)

8.1 O zbytečnosti odsouzení pro jeho vysoký věk a o tom, že neuspěl ne pro nedostatek slov, nýbrž že nemluvil tak, jak by soudcové chtěli. (38c-e)

8.2 Že tak mluvit nemůže, protože horší než smrt je žít ve špatnosti. (38e–39b)

8.3 Podává „věštba“, že jím odsouzení nepomůže a budou sami potrestáni, protože nastoupí další, kteří budou své spoluobčany zkoušet řečí. (39c-d)

9. Řeč k těm, kteří hlasovali pro osvobození, o tom, že smrt nemůže znamenat žádnou újmu; důkazem je mlčení daimonia i rozvaha o tom, co je smrt. (39e–41c)

9.1 Odsouzení patrně neznamená nic zlého, protože se Sókratovi nepostavilo na odpor jeho daimonion. (39e–40c)

9.2 Výklad, proč smrt nemůže být nic zlého – buď je jako dlouhý spánek beze snů, nebo přechod jinam, kde se lze setkat s velkými muži minulosti. (40c–41c)

10. Rozloučení s vyslovením předpokladu, že pro dobrého muže není zla ani za života ani po smrti; a přání, aby trápili jeho syny zkoušením řečí. (41c–42a)